

Uplynul presne rok odvtedy, čo naša Janka po ťažkom zápale a opuchu mozgu ostala v bdelej kóme. Postupne sa z nej aj vďaka Vaším modlitbám preberela. Naučila sa znova dýchať, jesť, čiastočne rozprávať, štvornožkovať...

Keď počúva príbeh o uzdravení ochrnutého, pýta sa každý deň, kedy Isusko uzdraví aj ju. Veľmi Mu verí. Preto naďalej prosíme o Vaše modlitby, najmä za to, aby sa už zápal mozgu u nej neopakoval. Vrúčne ďakujeme Bohu za Jeho milosť, mládežníkom, ktorí pre nás z vlastnej iniciatívy zorganizovali zbierku a všetkým Vám, ktorí ste na ňu prispeli. Vďaka Vám, naša milá pravoslávna rodina!

Rodičia Janky

Sila otcovskej modlitby

Pravoslávnych veriacich iste nie je potrebné presviedčať o tom, že modlitba matky môže zachrániť človeka hoci aj z morského dna. Existuje o tom toľko príkladov, že vari každý z nás pozná nejaký. Žiaľ, niet porekadla o modlitbe otcov. V neposlednom rade asi preto, že otcovia sa menej modlia, a povedzme si pravdu, veriacich medzi mužmi je k našej hanbe menej ako žien. Zaiste poznám mnoho ľudí, ktorí by radi pofilozofovali na túto tému, ale oni zväčša do chrámu nechodia.

Mám známeho, ktorý zastáva dosť vysokú funkciu. Pochádza tak ako ja z dediny. Všetko, čo v živote dosiahol, získal svojím rozumom a rukami, nie kvôli kontaktom alebo rodinkárstvu. Tvrdiť, že náš vzťah je nadpriemerný, by bolo prehnané, koniec koncov, je odo mňa starší i múdrejší, i vyššie postavený. Vážim si ho, mám ho v úcte ako učiteľa a šéfa.

Poznám ho už dávno. Je úspešný obchodný riaditeľ farmárskej siete, charizmatický líder, človek princípov, neformálny a bol presvedčeným komunistom. Ach, samozrejme neveril v Boha, no nebol bojujúcim bezbožníkom a to, čo sa týkalo viery, Cirkvi a náboženstva, mu bolo ľahostajné.

Neskôr, keď som odišiel zo žurnalistickej brandže, som 4 roky pracoval ako jeho podriadený. V tom čase sa už ale poriadne zmenil. Niežby zanechal strohý charakter, obrovský intelekt, železnú vôľu, rezké slová alebo skutky, to nie, ale bývalý ateista sa stal veriacim. Staval chrám v našej dedine. Ani sa nedá povedať, žeby jeho vedomosti v oblasti teológie boli ohromujúce, ale on verí naozajstne a opravdivo. Keď bolo sucho, môj šéf šiel za kňazom s prosbou, aby sa pomodlil moleben za dážď. Stál sám na molebni so sviečkou v rukách popri babičkách a kňazovi. A to, že nad pozemkami sa v tom čase nevedno odkiaľ zjavili oblaky a začalo pršať, hoci na mnoho dní všade navôkol vysychala zem i úroda, bolo pre neho nie zázrakom, ale akýmsi prirodzeným javom, a všetko samozrejme ani inak nemohlo byť. A ak bolo vlhky príliš mnoho, tak slúžili, aby dážď prestal, bolo slnko a výsledok bol zakaždým podobný.

A prosím, sám som bol toho svedkom.

Tak hlboko som sa s ním nikdy nezhováral, až do času, pokiaľ sme nemali spoločne vybaviť istú pracovnú vec. Môj šéf ani nebol veľmi človek, ktorý si púšťa ľudí blízko k srdcu. Akosi sme sa rozhovorili: „Vieš, Valerij, niektorí moji známi a spolužiaci si myslia, že ja v Boha neverím, že sa iba pretvarujem. Hovorí, že som obrátil kabát, prispôbil sa. Vraj, keď bolo výhodné byť v Komunistickej strane, bol som komunistom, a teraz je módne stáť so sviečkou v rukách, tak sa snažím hrať takéto divadielko. No to je čisto ľudská hlúposť. Vlastne všetkým môže byť ukradnuté, či verím alebo neverím, modlím sa alebo nie. A čo mám komu čo ukazovať, dokazovať... a vlastne, načo aj?”

Členom strany som sa stal nie akoby na oko, tobôž nie pre kariéru, ale z presvedčenia. Naozaj som „veril” v marxizmus-leninizmus, veril som vo svetové víťazstvo komunizmu a vo svetlý zajtrajšok ľudstva. Všade som pracoval svedomito, aby šťastná budúcnosť nastala čím skôr. Vravím to naozaj bez patetiky.

Moja dcéra ochorela. Nádcha a sople, nič vážne, zdalo sa. Preto sme nešli ani k lekárovi, ale snažili sme sa ju vyliečiť svojpomocne, ľudovými receptami. Ale na tretí deň jej stúpila teplota na 40°C. Dávali sme jej paracetamol, natierali ju alkoholom... Všetko zbytočne, nič nezaberalo. Bežal som za detským lekárom, žije v susedstve neďaleko od nás a ten jej dal injekciu. Čakali sme, meriame teplotu a zase 39,8 °C, ešte raz 40°C. Lekár jej dal ešte jednu injekciu, polhodinu sme počkali, ale teplota len stúpala na 40,5°C. Dcéra už nevnímala nič, 41°C. Hľadím na dcéru a dochádza mi: „Ona umiera a ja jej nijako nemôžem pomôcť!”

Vybehol som do susednej izby, podišiel k oknu, hlavu som si oprel o sklo a tupo pozerám na ulicu, ale aj tak som nič nevidel. V hlave som mal jedinú myšlienku: „Čo robiť? Čo robiť?” Bol som zvyknutý, že všetky problémy riešim sám, bol som presvedčený, že všetko v živote je v mojich rukách. A tu vysvitlo, že to najhlavnejšie odo mňa absolútne nezávisí. A v tej situácii som zistil, že všetky moje presvedčenia, ideály, ktorým som slúžil a kvôli ktorým som žil (aspoň tak som bol o tom vtedy presvedčený) a pracoval, nestoja za nič. Ak by zomrela moja dcéra, tak hoci by aj zajtra nastúpil komunizmus na celom svete, hoci by nastalo všeobecné šťastie na celej Zemi, pre mňa to už nebude mať nijaký zmysel. „Ach, keby som ju len hneď vtedy odviezol do nemocnice! Všetko mohlo byť úplne ináč! A teraz jej už nik a nič nedokáže pomôcť.” A zrazu mi napadlo, že jedine Boh, ak existuje, On môže všetko. A kvíliac, so všetkou dávkou beznádeje, som v mysli k Nemu kričal: „Hospodine! Ak existuješ, zachráň moju dcérku!!!”

Asi päť minút po tom prišiel ku mne do izby lekár a vraví: „No zdá sa, že horúčka klesá...” Horúčka nieže iba klesla, ale doslova spadla na 36,6°C a viac už nestúpala. Ráno dcéra už pozerala rozprávky, s chuťou jedla a ani raz nezakašľala. Akoby ani nebola chorá.

Nebudem klamať, že som sa od toho momentu nejako kardinálne zmenil, napravil sa, alebo som sa stal iným človekom. Ale pochopil som, že Boh je, a keďže On naozaj existuje, nemôžeme žiť tak, ako keby Ho nebolo. Ak si pokrstený v Pravo-

slávii, ži ako kresťan. Navštevuj chrám podľa svojich možností, spovedaj sa, prijímaj. Ak si raz veriaci, to znamená, že niektoré veci nemáš robiť; niektoré skutky nesmieš uskutočňovať; niektoré slová by si nemal vraviť. Nie vždy sa mi darí zdržať sa, ale snažím sa. A keď už sa aj nezdržím, hneď keď si to uvedomím, prosím Ho: „Prepáč, Pane. Hospodi prosti!“

Valerij Serjakov
preklad jeromonach Alexander

Gratulácia

V mene celého vedenia a redakcie časopisu Istina by sme chceli srdečne pozdraviť našich mládežníkov

Janka Berezného a Martinu Paulínovú

s prijatím sv. Tajiny manželstva, ktoré sa uskutočnilo 9.5.2020.

Napriek neľahkej aktuálnej situácii ste dôkazom toho, že láska „*všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží*“ (1Kor 13, 7).

Týmto Vám, milí mladomanželia, prajeme mnoho Božej milosti a blahoslovenia, veľa lásky, vzájomného porozumenia, trpezlivosti a síl na Vašej spoločnej ceste životom, pevné zdravie a mnoho detičiek na slávu Božiu a Vám na radosť!

Na mnohaja i blahaja lita!

Otázka

„Chcem sa opýtať, ako je to s modlitbou za inovercov, či je možné ich spomínať v modlitbách počas večerne, utrene, proskomídie a sv. Liturgie v pravoslávnom chráme? Ďakujem veľmi pekne za odpoveď. Spasi Hospodí!“

Peter

Odpoveď

„Svätý Ján Zlatoústý, zostaviteľ poriadku slúženia sv. Liturgie, ktorú slúžime najčastejšie, hovorí vo svojom výklade na list svätého apoštola Pavla filipským kresťanom o spomínaní mien zosnulých pri slúžení Tajín (v prvom rade sv. Liturgie) takto: *„Nie nadarmo ustanovili apoštoli, aby sa pri uskutočňovaní strašných Tajín spomínali zosnuli. Vedeli totiž, že (zosnuli) z toho majú veľkú výhodu a mnoho úžitku. Keď všetok národ a posvätný zástup stojí so zdvihnutými rukami a keď sa pred nimi nachádza strašná obet', ako by bolo možné, aby sme neumodlili Boha, keď za nich prosíme? Toto však (hovoríme) o tých, ktorí zosnuli vo viere. Katechumeni (tí, čo ešte nie sú riadnymi členmi Cirkvi) nie sú dôstojní takejto útechy, ale sú zbavení každej takejto pomoci.“* Svätý Ján Zlatoústý a celý text sv. Liturgie svedčí o tom, že Liturgia je bohoslužbou Cirkvi, v ktorej sa spomínajú členovia Cirkvi, čiže veriaci alebo zosnuli vo viere a nádeji na vzkriesenie a večný život.

Pri proskomídií, ktorá je súčasťou sv. Liturgie, sa spoločne so spomínaním mien vyberajú aj čiastočky prosfory, ktoré sa kladú na diskos, ktorý je zobrazením Cirkvi. Z tohto je vidno, že sa majú spomínať len tí ľudia, ktorí sú v Cirkvi. V prosbách za zjednotenie všetkých (v mirnej ektenii) a navrátenie zblúdivých (v Liturgii sv. Vasil'a Veľkého) sa Cirkev modlí všeobecne za zjednotenie, no mená sa nespomínajú. Keď sa zjednotia, potom bude možné spomínať aj ich mená. Podľa učenia sv. Nikodýma Svätohorského, sv. Justína Čelijského a ďalších svätých modlitba za tých, čo sa protivia spasiteľnej pravde a nečinia pokánie, nemôže byť vypočutá. Preto aj Isus Christos povedal: *„Neprosím za svet, ale za tých, ktorých si mi dal, lebo sú tvoji“* (Jn 17, 9). Z

uvedených slov je vidno, že Isus Christos nič nerobil a nerobí nasilu, rešpektuje rozhodnutie ľudí a tých, ktorí nechcú byť v Cirkvi, nenúti k pokániu ani modlitbou. Podobne aj apoštol Ján hovorí: „*Keď niekto vidí, že jeho brat pácha hriech, ktorý nevedie k smrti, nech prosí a Boh mu dá život, totiž tým, čo páchajú hriech, ktorý nevedie k smrti. Je aj hriech, ktorý vedie k smrti; o takom nehovorím, že sa treba zaň modliť*“ (1Jn 5, 16). Protivenie sa spasiteľnej pravde pravej viery, ak z neho človek nečiní pokánie, je podľa pravoslávneho katechizmu hriechom proti Svätému Duchu, čiže smrteľným hriechom. Tento fakt sa tradične uvádza aj v pravoslávnych modlitebníkoch.

Nakoniec uvediem ešte jedno svedectvo aj zo Starého Zákona, kde Boh povedal prorokovi Jeremiášovi v situácii, keď ľudia prestali činiť pokánie: „*Ty sa však nemodli za tento ľud a nevysielaj zaň prosbu ani modlitbu a nenaliehaj na mňa, lebo ťa nevypočujem. Nevidíš, čo robia...?*“ (Jer 7, 16-17). Našou úlohou teda je, aby sme sa spolu s celou Cirkvou v bohoslužbách modlili všeobecne za „zjednotenie všetkých“, za ich obrátenie a návrat do lona Cirkvi a potom, ak by sa stali jej členmi, budeme sa môcť aj menovite modliť za odpustenie ich hriechov, spásu a večný život. Nie je to neláska ani tvrdosť, ale rešpektovanie skutočnosti, ktoré sa nazýva aj liturgickým realizmom. Nie je užitočné niekoho začleňovať do liturgických modlitieb Cirkvi, ak tento človek nechce byť v jednote s Cirkvou. Nie je to užitočné ani pre neho, ani pre ostatných členov Cirkvi. Je potrebné brať do úvahy skutočnosť, aby každý vedel a videl svoj skutočný stav, v ktorom sa dobrovoľne a vedome nachádza a dôsledky z neho vyplývajúce. Toto mu môže pomôcť viac, než zastieranie skutočnosti. Všetko sa to však má konať s láskou a slušne. Každého, kto nás prosí o modlitbu, je potrebné s úprimnou láskou ubezpečiť, že Cirkev sa modlí za všetkých, no za každého iným spôsobom. Za členov Cirkvi je to možné aj na sv. Liturgii, za nečlenov Cirkvi mimo sv. Liturgie a v osobných modlitbách. Na utreni a večerni sa nezvyknú spomínať mená ľudí, v poriadku týchto bohoslužieb sa neuvádza možnosť vkladania mien, ani osobitných prosieb.“

S láskou v Christu

prot. Štefan Pružinský, ml.

Zdroj: archiv.bpmorthodox.sk/index1.php?go=otazky/pravoslavie/inoverci/inoverci

Svätá Liturgia – Nekrvavá obeta

Vďaka sv. Liturgii máme možnosť podieľať sa na diele vykúpenia vykonanom Christom a dosahovať spásu. Ján Kronštadtský hovorí, že Božská Liturgia je naozaj nebeské slúženie na zemi, počas ktorého sám Boh osobitným, veľmi blízkym a tesným spôsobom je prítomný a prebýva s ľuďmi, súc sám ako neviditeľný Vykonávateľ posvätných dejov, prinášajúci i prinášaný. Sväté Písmo svedčí o tom, že po zostúpení Svätého Ducha sa apoštoli spoločne s ostatnými veriacimi pravidelne schádzali kvôli tomu, aby uskutočňovali sv. Liturgiu. A práve apoštoli začali dávať sv. Liturgii jej vonkajší tvar a formu, ktorá bola v priebehu ďalších storočí rozvíjaná ich nasledovníkmi, cirkevnými otcami a učiteľmi. Slovo Cirkve označuje zhromaždenie ľudí, ktorí sú zvolaní spoločne plniť isté poslanie. Keď sa Cirkve zhromaždí ako Boží ľud na bohoslužbu, táto bohoslužba sa nazýva Liturgia.

Už v Starom Zákone starozákonná liturgia pozostávala z oficiálnej bohoslužby, konanej v Jeruzalemskom chráme podľa Mojžišovho zákona, ako aj z každoročných pôstov, sviatkov, súkromných modlitieb a služieb, uskutočňovaných Iz-

raelitmi doma alebo v synagógach. Práve v synagógach sa Izraeliti zhromažďovali na modlitby, štúdium Svätého Písma, kázanie a rozjímanie o Božom slove. V novozákonnej Cirkvi sa Liturgia sústreďuje na osobu Isusa Christa a je „pokresťančením“ starozákonného liturgického života.

Cirkve zachováva liturgický život Starého Zákona v novej a večnej perspektíve. Preto sú modlitby Starého Zákona, Biblia a Žalmy čítané a spievané vo svetle Christa. Obet' Christovho Tela a Krvi nahrádza starozákonné obety v chráme. Obete boli nielen prirodzeným prejavom a vyjadrením úcty k Bohu židovského národa, ale ďaleko prevyšovali v dokonalosti všetky pohanské obete. Židia, ktorí mali pravú vieru v Boha, svoje obete prinášali nie bôžikom, ale jedinému pravému Bohu. Medzi všetkými vtedajšími národmi boli jedinými nositeľmi pravej viery v Boha, pôvodného zjavenia Božieho, obzvlášť prísľubu o príchode na svet Mesiáša, Spasiteľa ľudstva. Niektoré obete, ako napr. obeta paschálna, boli nariadené samým Bohom a tým vlastnili nie ľudskú, ale Božiu pečať. Paschálna obeta sa takto v Božích plánoch stala bezprostredným predobrazom nekrvavej obete. A aj pritom všetkom tieto židovské obety boli iba predobrazmi sv.

Liturgie.

Keďže všetky tieto obeť nemohli v plnosti nastoliť jednotu medzi Bohom a človekom, musela prísť nová obeť, ktorá by zatienila všetky obeť ju predchádzajúce, a tou obeťou sa stala krvavá obeť Bohočloveka na kríži a jej nekrvavé pokračovanie na sv. Liturgii. Jednorodný Syn Boží sa preto rozhodol prijať na seba ľudskú prirodzenosť a obetovať sa za naše hriechy, lebo Boh v obetiach Starého Zákona nenašiel zaľúbenie a dielo spásy nebolo vykonané. Svojou smrťou na kríži Isus Christos odstránil všetky dovtedy existujúce obeť a na ich miesto ustanovil novú, dokonalejšiu obeť. Prostredníctvom nej môžeme najlepším spôsobom vzdať Bohu náležitú úctu a slávu. Prostredníctvom sv. Prijímania tajomným spôsobom prichádza k nám sám Boh, aby nás učinil účastníkmi svojho Božstva, t.j. aby sme „mali účasť na božskej prirodzenosti“ (2 Pt 1, 4).

Svätá Liturgia nie je iba obeťou, ale súčasne i tajomstvom Nového Zákona. Ustanovením sv. Eucharistie chcel Isus Christos zanechať ľudskému pokoleniu nielen nekrvavú obeť Nového Zákona, ale aj to najväčšie tajomstvo, ktoré by sa stalo nevyčerpatelným prameňom Božej milosti, Jeho pomoci a útechy pre kresťanov. Presväté Telo a najdrahšia Krv Christova nie sú iba obetnými darmi, ale súčasne aj duchovným pokrmom kresťanov. Vo sv. Prijímaní zjednocuje sa Christos so svojimi vyvolenými, v plnosti sa im dáva a zbožšťuje ich. Takto sv. Prijímanie vnímame ako duchovnú hostinu, na ktorej Telo a Krv Christova stávajú sa pre jej účastníkov duchovným pokrmom, Chlebom večného života (Jn 6, 51).

Vediac o tom, akú veľkú cenu má pre nás sv. Liturgia ako obeť Nového Zákona, musí sa stať dušou nášho kresťanského života. Nesmie byť pre nás

iba nedelňou formalitou či bezduchým a nudným obradom, ale prostriedkom nášho duchovného obnovenia a rastu. Práve v tejto ťažkej situácii, ktorá sužuje náš duchovný život, v čase covidu 19(koronavírus), sme si uvedomili, ako veľmi nám chýba Liturgia, ako nám chýba chrám, ako nám veľmi chýba to naše krásne spoločenstvo, ktoré je podnietené modlitbou a spevom v chráme a samozrejme Eucharistia. Mnoho z nás sa zmení v tomto smere, pretože pocítili sme na vlastnej koži, čo je to samota a že bez chrámu sa nedá žiť. Boh je s nami a táto skúška nás len posilní a utvrdí v tom, čo už dávno poznáme, a to je viera a láska k blížnemu. Uvedomili sme si, že sv. Liturgia je pre nás tým, čím je pre telo každodenný chlieb, čím je srdce pre živé stvorenie, čím je slnko pre celú prírodu.

Svätá Liturgia nesmie byť pre nás iba zakopaným či zasypaným pokladom, neznámym klenotom, veľkým, ale nevyužitým bohatstvom. Liturgia sa má pre nás stať naším duchovným vlastníctvom, naším bohatstvom, ktoré sme získali od Boha.

Veľké a hlboké je toto tajomstvo Božie. Nie je v silách nášho rozumu preniknúť do jeho hĺbky. Človek si uvedomuje svoju obmedzenosť, a preto aj uznáva, že Boh vo svojej múdrosti, všemohúcnosti a láske nešiel ďalej pri zjavovaní tajomstva a ponechal človeku priestor pre vieru, ktorou má prijímať i všetky ostatné vieroučné pravdy, aj keď nie vždy sú pre rozum pochopiteľné.

Zdroje:

Prof. ThDr. Peter Kormaník, PhD. Pravoslávna liturgia, Liturgia katechumenov <http://pravoslavie.ru/105005.html>

Thomas Hopko, Základy pravoslávnej vierouky 1

V žiadnej, dokonca ani vo veľmi šťastnej rodine vášeň a zaľúbenosť nemôžu byť večné. Všetko sa musí postupne naladiť do harmonického a radostného vzájomného puta, lásky a rodinnej jednoty.

Môžeme byť unavení z príliš búrlivých emócií. Veľké sa prejavuje v malom a šťastie sa skladá z každodenných maličkostí. Keď ich neuzrieš v každom jednom dni, väčšiu radostnú udalosť si potom ani nevšimneš.

Šťastie je, keď ráno nájdeš od manželky napísaný zoznam s prosbou o nákup s prípisom: „Lúbim ťa“. Alebo to, keď odchádzaš z domu, lúčiš sa s dieťaťom, žehnáš ho a ono ťa na oplátku takisto prežehná svojou maličkou rúčkou. Alebo to, keď kúpiš manželke nejakú drobnosť len tak a vidíš v jej očiach úprimnú radosť a vďačnosť.

Šťastie je krásne prestretý stôl a jednoduchý chutný obed, šálka horúceho čaju podaná starostlivou rukou, keď prichádzaš unavený z práce, aj spoločný výlet na hríby s celou rodinou... a podobne. Každý deň nám prináša niečo nové.

Žalmista Dávid hovorí: „Toto je deň, ktorý učinil Hospodin, plesajme a radujme sa v ňom“ (117,24). Boh nám daroval deň, daroval nám jedlo, daroval nám rodinu, čo je už dôvod k radosti i k šťastiu. Len ho treba vidieť v každom dni.

Čo sa týka problémov, pokušení a trápení, tieto neminú ani jednu z najlepších rodín. Oni totiž nerozbiehajú rodinu, ale robia ju silnejšou a družnejšou.

Svjaščenic Pavel Gumerov

Keď budeme s Christom a v Christovi, nijaké trápenie nás nevyľaká, len radosť naplní naše srdce tak, že sa dokážeme i v trápení, i v pokušeníach radovať.

Prep. Nikon Optinský

Všeobecne je rozšírená mienka, že existuje mužská a ženská práca. Nedávno som čítal zaujímavý komentár na sociálnych sieťach, kde istý človek žijúci v šťastnej rodine píše: „Dobre a milo je v tej rodine, kde niekto uvidí pohodnené oblečenie a mlčky ho uprace, iný zas zbadá špinavý tanier v kuchynskom dreze a bez slov ho umyje. Keď v rodine preferujú takéto postoj, mnohé problémy tam miznú. Nehovorte takto: „Hej ty tam, urob to a to!“ pretože milujúce srdce ťa vždy nabáda pomáhať blízkeму človeku.“

Svjaščenic Maxim Bojko

„Muž a žena musia byť podobní rukám a očiam. Keď ruky boľia – oči plačú. A keď plačú oči – ruky utierajú slzy.“

Sv. Ján Zlatoústý

Spracovala: Eva Kahancová

Ako si vybrať budúceho manžela/manželku

Správne si vybrať svojho životného partnera je veľmi zložitú. Výber životnej lásky je rozhodnutie na celý život. Ideálne by mal byť tento krok bez omylov. Ale práve v tom je problém, že neexistuje spôsob, ktorý by nám zaručil, že určite chybu neurobíme. Dokonca by som povedal: manželstvo – to je vždy riziko, manželstvo – to je vždy krok naslepo.

Človek, ktorý sa chce vydať/ oženiť, je vystavený určitému paradoxu, ktorý súvisí s dvomi nezlučiteľnými podmienkami, ktoré vplývajú na výber partnera. Píšem na tabuľu dva protirečivé javy:

1. *Je nevyhnutné spoznať čo najviac svojho budúceho partnera ešte pred vstupom do manželstva.*

2. *Spoznať budúceho partnera do hĺbky je nemožné.*

Prečo je nemožné ozajstne spoznať svojho budúceho partnera? Ešte predtým je potrebné povedať, že vôbec spoznať druhého človeka, a dokonca aj samého seba úplne, je prakticky nemožné. A ak sa teraz bavíme s vami o rodine, je potrebné povedať, že v každej žene sú obsiahnuté tri úplne odlišné ženy a v každom mužovi sú traja celkom rozdielni muži.

V závislosti od toho, ako sa vzťah medzi mužom a ženou postupne rozvíja, prechádza cez tri hlavné štádiá:

*MUŽ – ŽENA
ženích – nevesta
manžel – manželka
otec – mama*

Ženích, manžel a otec – to sú traja rôzni ľudia; hoci sú prítomní v jednej osobe, každý z nich sa správa podľa iných mechanizmov. Samotný ženích ešte nevie, akým bude manželom alebo akým bude otcom. To isté sa dá povedať aj o neveste. A teraz sa pozrieme na každú etapu jednotlivo.

Ženích a nevesta. Je to najveselšia, najradostnejšia a najromantickejšia etapa vo vzťahu medzi mužom a ženou. Pre toto štádium sú typické dve veci. Po prvé, obidvaja zaľúbenci sa čo najviac snažia skrývať svoje nedostatky; po druhé, každý sa snaží vystavovať svoje prednosti, dokonca aj tie, ktoré nie sú, ale mohli by byť.

Ak sa mladý pár bude prechádzať večerným mestom, bude medzi nimi milý rozhovor, všetky hrubé slová budú dočasne vyhodené zo slovníka a rozoberať sa budú také vysoké témy, ktoré môžu prísť na rozum iba zaľúbeným. A v tejto snahe zaľúbencov vyzerá pred tým druhým lepšie sa neskrýva ani kvapka klamu, úmyslu oklamať alebo omotať si toho druhého okolo prsta. Jednoducho v tomto období človek skutočne chce vyzeráť lepšie, dokonca aj pred sebou samým.

Donekonečna sa len prechádzať, sa ale nedá. Po určitom čase ženích a nevesta vstupujú do manželstva a prechádzajú do ďalšej etapy – stávajú sa mužom a ženou. Postupne, v krátkom čase, sa všetky vzťahy medzi nimi radikálne menia.

(pokračovanie nabudúce)

Zdroj: <https://azbyka.ru/odin-raz-na-vsuyu-zhizn#n3>

Spracovala: Jana Kapraľová

V májovom čísle máme pre vás, milí čitatelia, zaujímavú odpoveď otca Štefana Šaka na našu otázku o začiatkoch Bratstva. Z jeho ochotu mu veľmi pekne ďakujeme.

Zaujímalo by nás, aké boli Vaše začiatky s Bratstvom pravoslávnej mládeže ?

Po nástupe na PBF počas prvého ročníka ma oslovil o. Cap, že ide na stretnutie mladých ľudí, kresťanov, ktorí sa stretávajú, čítajú Sväté Písmo a kňaz im toto Písmo objasňuje. V tom čase, počas komunizmu, to bolo pre mňa prekvapujúce, keďže vždy som počúval, ako Cirkev nemôže nič robiť a že štátna správa je tá, kvôli ktorej nemáme Sväté Písmo atď. Tak som sa ho spýtal, že kde to stretnutie bude? Na moje prekvapenie som sa dozvedel, že na evanjelickej fare v Prešove. Moja zvedavosť mi nedala, aby som tam nešiel. A urobil som veľmi dobre, že som šiel. Keď sme tam prišli, uvidel som plnú zasadačku veselých mladých ľudí plných elánu a mladického entuziazmu, ktorí mali pred sebou Bibliu, z ktorej im kňaz čítal a vykladal obsah toho, čo prečítal a odpovedal na otázky, ktoré mu títo mladační ľudia dávali.

Po našom príchode nás pán evanjelický farár privítal a na úvod predstavil ako pravoslávnych bohoslovcov. Po prečítaní slov z Biblie a speve žalmov a cirkevných piesní sa všetci pomodlili a na konci som si všimol zopár mladých ľudí, že si na seba berú ruksaky a so spacími vakmi v ruke vyrážajú na cestu. Opýtal som sa, že odkiaľ prišli a kde sa vybrali. Ich odpoveď ma trochu prekvapila. Povedali mi, že odchádzajú na večerný vlakový spoj do Čiech, pretože idú na vojenskú prísahu jednému mládežníkovi, ktorý patrili medzi nich. Vtedy som si spomenul na mladých ľudí, ktorí chodili do pravoslávneho katedrálneho chrámu v Prešove, ako hneď po večernej bohoslužbe sa všetci rozpýchli domov a keď sme sa s nimi ako bohoslovci stretli v meste, tak radšej prešli na druhú stranu cesty. Prečo? Doteraz neviem, ale asi na to mali svoj dôvod. Avšak bolo to čosi, čo mi prebehlo hlavou pri ich odpovedi, že idú navštíviť svojho priateľa z mládeže.

Po skončení stretnutia mladých evanjelikov som sa spýtal pána evanjelického farára, že odkiaľ majú mladí ľudia Bibliu? Odpovedal, že ich majú na fare. Keď som ho poprosil, že mám záujem a chcel by som si jednu kúpiť, povedal mi, aby som prišiel na

druhý deň a že budem si môcť pozrieť všetky Biblie, ktoré majú v ponuke. Zarazila ma jeho odpoveď, keďže som vedel, že štátna správa je ten problém, kvôli ktorej nemáme Sväté Písmo v pravoslávnej cirkevnej obci, kde som od mala chodil na bohoslužby a kde sme len potajomky chodili na výuku náboženstva pred „prvým svätým Prijímaním“. Asi si viete všetci veľmi dobre predstaviť, s akým očakávaním som na druhý deň išiel na evanjelickú faru. Keď som na druhý deň vyhládal evanjelického farára, ten ma zaviedol do veľkej miestnosti na evanjelickej fare, kde na veľkých kopách som uvidel rôzne vydania Svätého Písma. Tam mi došlo, že asi štátna správa nebude ten problém, kvôli ktorému nebolo na pravoslávnej fare Sväté Písmo. Nakúpil som plnú tašku Biblií a vrátil sa na PBF.

Po ceste na fakultu mi to nedalo, a tak som začal uvažovať, že je potrebné niečo urobiť s tým, v čom sme žili, lebo som cítil, že takto to nemôže ísť ďalej. Sláva Bohu, nebol som sám, kto mal medzi študentmi takýto pocit. Totiž mladí ľudia majú potrebu spoločenstva, priateľstva a kamarátstva. A toto bol ten prvý impulz na vytvorenie spoločenstva mladých ľudí, ktoré po rokoch vyrástlo do organizácie Bratstva pravoslávnej mládeže, ktorá, žiaľ, po čase stratila ten pôvodný zmysel spoločenstva priateľov a kamarátov, ktorí sa na seba tešia, ktorí spoločne prežívajú svoje radosti i starosti, trápenia i nadšenia, a to všetko s láskou nášho Spasiteľa Isusa Christa v jednoduchosť Trojediného Boha.

Pôvodná jednoduchosť spoločenstva mladých ľudí, najprv bohoslovcov a neskôr aj ďalších mladých veriacich ľudí z cirkevnej obce, bola základnou hybnou silou, ktorá nás spájala a s ktorou sme organizovali a prežívali radostné chvíle spoločenstva života v Božej blízkosti. Všetko, čo sa dialo, sa dialo spontánne s ochotou a láskou pre toho druhého, bez moralizovania a vysokej teológie alebo dogmatického mudrovania. Všetci sme sa snažili s plným nasadením bez toho, aby sme pozerali na to, čo kto z toho má, ale s obetovaním sa pre spoločenstvo, teda pre toho druhého. Toto nadchlo veľa nielen mladých, ale aj tých starších veriacich ľudí i kňazov, ktorí veľmi ochotne prispievali a podávali pomocnú ruku pri všetkom, čo sme organizovali – misijné cesty, letné tábory pre deti a podobne. Žiaľ, našli sa aj neprajníci a na moje prekvapenie neboli to ľudia zo štátnej správy, ale z radov „pravoslávnych veriacich“, teda ľudí z Cirkvi, a dokonca z radov pravoslávnych kňazov. Vtedy som nechápal, ale dnes už to chápem, Boh nech sa nad nami zmiluje!

V mládeži som prežil nádherné chvíle svojho študentského mladického života, v nej som si našiel svoju nádhernú lásku, s ktorou sme našli spoločný život a rovnako tak aj zmysel života, čo je to najkrajšie, čo môže človek v živote chcieť a nájsť. Bohu vďaka a sláva za všetko!

Keďže všetky podrobnosti boli zachytené v kronike, ktorú sme viedli, nebudem sa zapodievať detailami, ktoré dokresľujú krásu a radosť toho, čo sme roky prežívali a zažívali.

S láskou v Christu

Predobraz Isusa Christa v patriarchovi Jozefovi

Úlohou Starého Zákona bolo pripraviť vyvolený ľud na prijatie Mesiáša. Celý Starý Zákon je popretkávaný nielen proroctvami o Spasiteľovi, ale aj samotnými ľuďmi, ktorých život bol predobrazom života Isusa Christa na zemi. Jedným z nich je aj patriarcha Jozef. Preto uvediem pár spoločných znakov medzi patriarchom Jozefom a Isusom Christom.

Jozef mal výnimočné miesto v srdci svojho otca Jakuba. Hoci nebol jeho jediným synom, bol však jeho prvým synom od milovanej Ráchel, s ktorou neskôr splodil Benjamína. Jakubova láska sa javí ako prejav Božej milosti, pretože Jakub predstavuje Boha Otca a Jozef je obraz Spasiteľa. Paralelne s tým môžeme porovnať verše z Matúšovho Evanjelia, kde sa píše: „*Toto je môj milovaný syn, v ňom mám záľubenie*“ (Mt 3,17).

Jozef na základe svojej výnimočnosti mal na svojich bratov dozerat' a informovať otca, ako sa im darí, pretože otcovi na ostatných bratoch tiež veľmi záležalo. Takisto aj Boh Otec posielal Isusa a po Preobrazení na hore Tábor zaznel z neba hlas: „*Toto je môj milovaný Syn, ktorého som si vyvolil, Jeho poslúchajte*“ (Mt 17,5), pretože Bohu na nás veľmi záleží, až: „poslal svojho Syna ako obeť zmierenia za naše hriechy“ (1Jan 4,10).

V Gn 37,2 čítame, že Jozef bol nielen pastierom oviec, ale aj pastierom bratov. Aj Isus sám o sebe hovorí: „*Som dobrý pastier*“ (Jn 10,11).

Jozef bol výnimočný svojím vzhľadom, nosil pestrú tuniku od otca, bol iný, a to jeho bratia nevedeli prehliadnuť. Svojím vzhľadom u nich vzbudzoval nenávisť. Aj Isus vzbudzoval pozornosť, Jeho inakosť bola predovšetkým v tom, kým bol a ako s ľuďmi jednal.

Jozef hovorí o všetkom, čo mu Boh zjavuje, skrze sny. Nikto Jozefovým snom neveril a nerozumel, vyčítali mu to a nenávideli ho za to. Takisto aj Evanjelista Lukáš v 2. kapitole píše, že ani Isusovým slovám nerozumeli.

Bratia sa Jozefa zbavujú prostredníctvom krádeže a predaja za 30 strieborných. Aj Isusa predali jeho vlastní bratia, „synovia Izraela“, ako hovorí evanjelista Matúš: „*Vzali 30 strieborných, cenu človeka, ktorou Ho ohodnotili synovia Izraela.*“ Jozef bol nevinný a neprávom zajatý, no Isus bol viac ako bez viny, bol svätý. Hádzu ho do tmavej studne, ktorá symbolizuje tmavý hrob Isusa Christa.

Keď bratia otcovi prinášajú radostnú zvesť, že Jozef žije a je vládárom nad celým Egyptom, patriarcha Jakub im kvôli veľkému ohromeniu nedokázal veriť. Takisto aj ženy Myronosice, keď sa vrátili od hrobu a apoštolom povedali, že Isus vstal z mŕtvych, apoštolom tie slová pripadali ako poblúznenie.

Jozefove sny sa naplňajú, bratia sa mu klaňajú až k zemi. Aj v liste Filipanom čítame, že: „*Boh Ho povýšil nadovšetko a dal mu meno nad každým menom, aby sa pred menom Isusovým sklonilo každé koleno.*“

Jozefova úloha v Egypte bola spravovať celú zem počas siedmich rokov veľkého sucha a hladu. Ľuďom rozdával obilie, aby si mohli pripraviť chlieb, vďaka ktorému prežijú. Isus zasa „rozdáva“ seba so slovami: „*Vezmite, jedzte, toto je moje Telo.*“ A tak dáva ľuďom záruku večného života.

Spracovala: Beáta Pružinská

OVEČKA 6

PÄŤ CHLEBOV A DVE RYBY

PÄŤ CHLEBOV A DVE RYBY

Isus a Jeho učenici odišli z mesta dolu k jazeru a odplávali Petrovou loďou na druhý breh. Chceli si nájsť v horách pokojné miesto a oddýchnuť si. Ľudia ich však spozorovali a predišli ich. Čakalo ich tam približne päťtisíc ľudí.

Isus bol unavený, ale bolo mu ľúto zástupu ľudí. Pripomínali Mu ovce bez pastiera. A tak ich začal vyučovať. Už sa stmievalo. Učenici prišli za Isusom a povedali Mu: „Už je neskoro. Rozpusti ľudí, aby si zaobstarali

jedlo.“ Isus im povedal: „Vy im dajte jesť.“ Prekvapení učenici si vraveli: „Ako máme nasýtiť toľkých ľudí?“

Učenici našli chlapca, ktorý mal pri sebe päť chlebov a dve ryby. Pán povedal: „Prineste mi ich sem!“ Učenici počúvli a podali Mu pokrm. Isus povedal učeníkom, aby si všetci posadali do trávy. Vzal päť chlebov a dve ryby, pozrel sa smerom k nebu a podakoval za ne Otcovi. Potom na ne položil ruky a požehnal ich. Isus rozlámal bochníky chleba na kúsky. To isté spravil s rybami. Potom ich porozdával učeníkom, ktorí ich roznášali ľuďom.

Všetci sa dosýta najedli. Isus tak znova urobil veľký zázrak. Keď sa ľudia nasýtili, povedal učeníkom: „Teraz choďte a pozbierajte zvyšné kúsky chleba, aby nič nevyšlo nazmar.“ Učenici pozbierali zvyšný chlieb a naplnili ním dvanásť plných košov. Boli užasnutí, keď z piatich chlebov a dvoch rýb sa najedlo vyše päťtisíc ľudí a chleba zostalo viac, než ho bolo na začiatku.

Ľudia sa nesmierne čudovali. Hovorili si: „Isus môže všetko. On je náš Spasiteľ. Stane sa kráľom a vyženie našich nepriateľov.“

Učíme sa cirkevnoslovanský jazyk (CYRILIKU)

Šč, šč Цѣ, ѡ

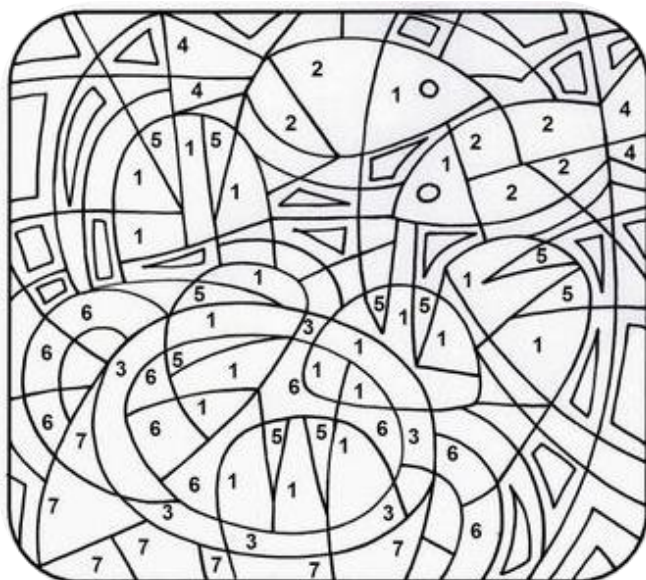
Цѣ ѡ

SLOVNÍČEK

SLOVO	VÝSLOVNOSŤ	VÝZNAM
ѡадѣти	ščadíti	odpúšťať, šetriť, ľutovať
ѡедродáтел	ščedrodátel	milosrdný, štedrý človek
ѡедрѡта	ščedrŏta	milosrdenstvo
ѡипѡы	ščipeý	kliešte, nožnice
ѡítъ	ščít	štít
ѡѣдо	ščúdo	znetvorená vec, obluda

Úlohy pre škôkarov

- Vyfarbi obrázok podľa čísiel. Akým jedlom nasýtil Isus hladných ľudí? Doplň správne chýbajúce písmenká.

CH IE

Y A

1. Žltá
2. Svetlomodrá
3. Svetlohnedá
4. Modrá
5. Oranžová
6. Tmavohnedá
7. Červená

- Kol'kými chlebmi a kol'kými rybami nasýtil Isus viac ako 5000 ľuďí?
Vypočítaj príklady a dozvieš sa to.

$3+2= \underline{\quad}$

$1+4= \underline{\quad}$

$7-2= \underline{\quad}$

$4-2= \underline{\quad}$

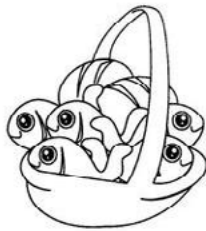
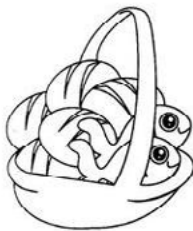
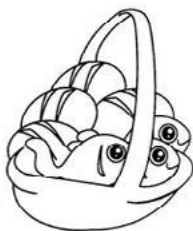
$1+1= \underline{\quad}$

$7-5= \underline{\quad}$

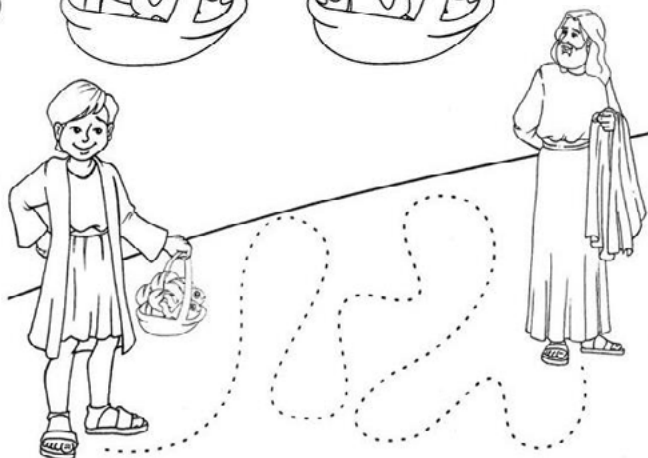
- Precvič si písanie čísiel 2 a 5.

- Vyfarbi obrázok, na ktorom je počet chlebov a rýb správny.

- Prejdi cestičku od chlapca k Isusovi.

Úlohy pre školákov

V Biblii sa píše, že Isus Christos urobil dvakrát takýto veľký zázrak. Raz nasýtil 2 rybami a 5 chlebmí vyše 5000 ľudí a druhýkrát 7 chlebmí a niekoľkými rybami vyše 4000 ľudí. Predtým ich učil Božiemu slovu.

BLAŽENSTVÁ

- Vyhľadaj si v Biblii chýbajúci text Blaženstiev. (Mt. 5,1-11)

- Aké jedlo má tento chlapec?
Odpoveď nájdeš v Biblii (Jn. 6:1-15)

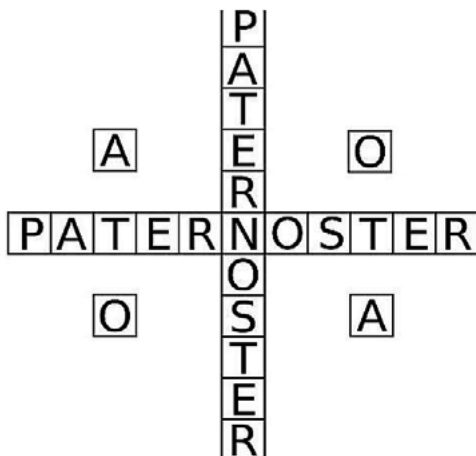

prpravila diakonisa Natália

O tajomnom štvorci alebo kresťania v Pompejach¹

Kto by nepoznal stratené mesto pochované pod „betónom“ z lávy? V auguste 79 po Chr. mali Pompeje, ale aj blízke Herculaneum, svoje dni už zrátané. Žili v Pompejach kresťania? Odpoveď možno skrýva záhadný archeologický nález, ktorý spája Západ s Východom. Aké je jeho posolstvo?

V roku 1925 bol v útrobach domu pompejského verejného činiteľa Publia Paquia Procula odkrytý zvláštny nápis. Rozlúštiť jeho zmysel bol tvrdý oriešok aj pre múdre hlavy. Tie uzavreli „kauzu“ slovami, že nápis je nekompletný. No exkavácie² v Pompejach boli v plnom prúde. O vyše desať rokov (1936) sa na jednom zo stĺpov obkolesujúcich veľké ihrisko (*palestra*) našiel nápis v tvare štvorca identický s tým v Proculovom dome. Tentoraz kompletný. Jeho kresťanskú „vôňu“ nepriamo umocňuje lokalizácia na športovisku. Ako to? Jedno zo slov, ktoré v latinčine pomenúva disci-

plínu tela i ducha, je *ascesis*. Toto pôvodom grécke substantívum prešlo do kresťanského užívania v podobe slova askéza. *Ascesis* je cvičenie sa v cnosti, čo do námahy prevyšujúce úsilie športovca, ktorý kresá svoje svaly z mramoru tela. My okresávame aj mramor ducha.

Teraz si posvietme na starodávnu hádanku. Je to niečo ako jazyková Rubikova kocka. Pompejský slovný štvorec tvorí 25 písmen usporiadaných do piatich slov: *sator arepo tenet opera rotas*. Z hľadiska filológie je to palindróm.³ O preklade rébusu z Pompejí sa popísali kilá papiera. *Sator* znamená rozsievач. Pre antické národy malo poľnohospodárstvo priam mystický význam. Obilie si cenili viac, ako peniaze (samo bolo formou platidla). Rozsievач bol „kňazom“, ktorý mal moc usilovnou prácou na

1 na obrázku nižšie je slávny slovný štvorec z Pompejí, jeho vzhľad a riešenie

2 vykopávky

3 Termínom *palindróm* označujeme vetu alebo slovo, ktoré sa dá čítať rovnako v ľubovoľnom smere. Príkladom palindrómov sú slová *Anna* alebo *Abba*. Keď ich prečítame v reverznom smere (zozadu), dostaneme identický tvar.

poli „oživit“ v semienku obilia zárodok budúceho chleba. Tak verili pohanské národy. Rozprávania svätého evanjelistu Matúša o rozsievачovi a nebeskom kráľovstve⁴ v tomto kontexte muselo na Rimanov pôsobiť veľmi sugestívne.

Horšie je to so slovom *arepo*. Je to *hapax legomenon* – slovo, ktoré je v určitom textovom súbore doložené iba raz. Inde sa nevyskytuje a slovník ho nepozná. Kým jedni v ňom vidia osobné meno (rozsievач sa možno volal Arepo)⁵, druhí uvažujú o slovese *arrepo* – plazím sa. Rozsievач sa plazí? Nesedí to ani významovo, ani gramaticky. Pomôže nám rumunčina, pretože táto balkánska reč zdedila mnohé „stratené“ slová z ľudovej latinčiny. Jediným z nich je *aripă* (v starej rumunčine *arepă*), krídlo. Starorímske poľnohospodárske nástroje – pluhy mali v sebe komponent pripomínajúci malé krídelko. Je to presne tá časť pluhu, ktorá sa dotýka ornej pôdy. „Bozkáva“ zem, aby do nej vyryla brázdu... Rímske pluhy mali dve kolesá (v nápise čítame akuzatív *rotas*). A sme späť pri rozsievачovi. Podľa tejto teórie by preklad inskripcie z pompejského štvorca mohol znieť: Rozsievач (*sator*) svojou námahou, dobrým dielom (*opera*) drží (*teneŕ*) kolesá (*rotas*) na radlici, na „krídle“ svojho pluhu (*arepo*)⁶.

Kresťanský význam nápisu rozlúskli nemecký kňaz Grosser a Švéd Agrell. Ich orliemu zraku neuniklo, že 21 písmen slovného štvorca vytvára kríž zložený z priesečníka slov *Pater noster* – Otče náš. Zvyšné litery A – O nie sú ničím iným, než odkazom na biblické alfa a omega, Začiatok a Koniec. Ak je toto riešenie správne, rozsievачom je sám Kristus, ktorý riadi „kolesá“ sveta. Koleso bolo v antike symbolom kolobehu života, rotácie času a poriadku vesmíru. Američan Duncan Fischwick vyčítal z nášho palindrómu dokonca exorcizmus – modlitbu na vyhánanie diabla...⁷

Čakany archeológov narazili na *quadrae satoris*⁸ aj na ďalších miestach bývalého rímskeho sveta. Identický palindróm sa našiel v ruinách antického *Corinium Dobunorum* v katastri mesta Cirencester vo Veľkej Británii. Rovnaké prekvapenie čakalo na bádateľov v roku 1954 v lokalite *Aquincum* neďaleko Budapešti. Aj nález analogického štvorca na sýrskom slnkom rozpálenej pôde v *Dura Europos* stojí za pozornosť, veď práve tu odhalili pozostatky jednej z najstarších kresťanských svätýň na svete – domovej kaplnky (*domus ecclesiae*) s baptistériom, „krstnou kolískou“ prvých evanjelium odkojených duší.⁹

4 Súradnice podľa ekumenického prekladu Bible: Evanjelium podľa Matúša, kapitola 13, 1-30.

5 Srbsko-americký filológ Miroslav Marcovich vidí v záhadnom slovku *arepo* latinizované meno grécko-egyptského boha Harpokrata (HAR/E/PO-krates). Ten sa zobrazoval v podobe malého dieťaťa (pravdepodobne sa jedná o egyptského boha Hora) s prstom na ústach. Rímski básnici z neho nie bezdôvodne urobili božstvo mlčania. I raní kresťania sa skláňali pred tichom a tajomstvom. Náuka a liturgické úkony boli chránené zámkom *disciplina arcani*, čo sa dá preložiť ako poriadok utajovania. Perly sa sviniam nehádzu a tajomstvo viery sa nepovolaným ušiam nevyzrádza, aby nedošlo k jeho zneužitiu. Vďaka tomu sa nám v liturgii zachoval úkon prepustenia katechumenov. Čo je určené verným, má sa chrániť pečatou mlčania.

6 Teóriu, podľa ktorej *arepo* znamená pluh (respektíve časť pluhu), podporuje stredoveká transliterácia (prepis) tejto slovnej hračky do gréčtiny. V gréckej variante pisateľ použil výraz *ἄροτρον* – pluh. A staré pluhy mali tvar kríža!

7 *Retro Satana* (Ustúp dozadu, Satan) a *oro te Pater* (vzývam Ťa, Otče).

8 štvorca rozsievачa

9 V *Dura Europos* sa zachovala helenistická židovská synagóga s freskami, ktoré akoby z oka vypadli

Stredovek neprestal milovať šifry a symboly drahé prvým veriacim v Christa. S hádankou (nielen) z Pompejí sa preto stretávame na stránkach karolínskej Biblie z roku 882. Podobné verbálne štvorce vpísali ruky neznámych majstrov do „kamennej kože“ stredovekých chrámov v Taliansku a vo Francúzsku. Veriaci prvého milénia nepochybovali o kresťanskom význame palindrómu, ale po križiackych výpravách, ktoré železom vzájomného odcudzenia jatrili stále nezahojené rany schizmy, upadal starý symbol latinských kresťanov do zabudnutia. Krátka je ľudská pamäť... Formulka palindrómu sa najneskôr v 13. storočí presťahovala do ríše ľudovej mágie. Verilo sa, že má moc ochrániť pred požiarom. Objavovala sa na stenách domov rôznych čarodejníkov a veštcov. Keby sme sa ich spýtali, čo znamenajú tie prazvláštne písmenká, odvetili by nám, že je to zaklínadlo proti šialenstvu...

Ľudia zabúdajú – Cirkev nie. V 17. storočí sa jezuitský učenec Athanasius Kircher túlal po Afrike. Pre muža, ktorého fascinovali hieroglyfy, bol Níl živou vodou. Aký musel byť Kircherov údiv, keď zistil, že kresťanskí Etiópcania dali piatim Christovým ranám tajomné mená, ktoré nápadne pripomínajú latinské slová zo starokresťanských štvorcov: *Sador, Alador, Danet, Adera, Rodas*. Pre pravoslávnych Etiópcanov sú tieto slová posvätné. Modlia sa ich na modlitebných remienkoch, akýchsi „čotkách“.¹⁰ Evanjelium z palindrómu sa rozšírilo až do Kappadócie. Podľa miestnej tradície (existujúcej ešte za vlády cisára Konštantína Porfyrogeneta) sa v ľudovej verzii príbehu o narodení Christa „mihli“ traja pastieri. Viete, ako sa volali? *Sator, Arepon a Teneton!* Podobnosť s nápisom *sator arepo tenet* nemôže byť náhodná.

Časť prísnych akademikov sa s kresťanskou exegézou „magického“ štvorca nestotožňuje. Najnovšie sa hovorí o židovskom pôvode pamiatky.¹¹ Priatelia pohanstva chcú v tajomstvami opradenom nápise vidieť oslavu boha Saturna. Odvolávajú sa na klasických autorov na čele s Varronom, ktorí potvrdili súvislosť Saturnovho mena so slovesom označujúcim siatie. Vláda Saturna sa v bájosloví spája so zlatým vekom ľudstva.

Ten pravý zlatý vek – vek spásy – nám priniesol Christos. Ak je starodávna hádanka z Pompejí skutočne posolstvom o Christovi, máme dôkaz, že už pred výbuchom Vezuvu cirkuloval po vtedajšom svete latinský preklad modlitby Otče náš. Len pár desaťročí po Vzkriesení! Keďže srdcom palindrómu je kríž, môžeme sa domnievať, že už pred rokom 79 bola sformovaná teológia kríža. Nie, neexistuje žiadny „vývoj pravdy“. Pravda viery je nemenná. Včera, dnes a naveky.

Spracovala: Mgr. Lucia Laudoni, PhD.

Zdroj: Talianske webové stránky venované histórii a výskumu Sator-štvorca:

<http://www.enigma-sator-rotas.it/>

naším ikonám. Tento nález otriasol zaužívanými predstavami o zákaze figurálneho umenia v starovekom judaizme. Maľovať Božiu tvár nebolo v Starom zákone dovolené, no zdá sa, že v lokalitách mimo Palestíny, kde vládol duch gréckeho umenia, sa Židia nebránili naratívny obrazom z biblických dejín.

¹⁰ Etiópske čotky majú spravidla 41 alebo 64 korálikov, preto sa tieto „pseudolatinské“ slová opakujú 41 krát.

¹¹ Skrytý judaizmus pompejského štvorca, ktorý je najstarším existujúcim nálezom svojho druhu, obhajuje Nicolas Vinel z univerzity v Clermont-Ferrand vo Francúzsku.

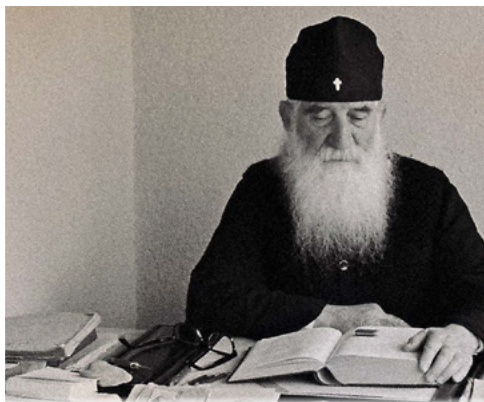
Prepodobný a bohonosný otec Justín Nový Čelijský 1. jún / 14. jún

Pravoslávny duchovný, teológ veľkosti a rozmachu svätých cirkevných Otcov, sa narodil v srbskom meste Vranje 25. marca roku 1894, v deň sviatku Zvestovania Presvätej Bohorodičky. Podľa tohto sviatku dostal vo svätom krste meno Blagoje. Mladý Blagoje tak prešiel školou domácej kresťanskej výchovy a pravoslávnej zbožnosti.

S rodičmi často chodil na bohoslužby do Pčinského monastiera, kde sa nachádzajú mošči veľkého svätca Prochora Pčinského. Blagoje sa raz stal očitým svedkom zázračného uzdravenia, keď tento svätec pomohol jeho matke od ťažkej choroby. Ďalším prameňom vnútorného duchovného vzdelávania a zbožnosti bolo až do konca jeho pozemského života Christovo evanjelium, neustále čítanie kníh i asketický spôsob života. Základnú školu zakončil Blagoje vo svojom rodnom meste Vranje. Po nej sa prihlásil na deväťročný bohoslovecký seminár svätého Sávu v Belehrade (1905 - 1914). Veľký vplyv mal na jeho duchovný vývoj a vzdelanie predovšetkým svätý vladyka Nikolaj Velimirovič. Ten si všimol jeho lásku k bohosloviu a nespochybniteľné literárne nadanie, ktoré dokázal oceniť. Po završení štúdia bohoslovia v júni 1914 si Blagoje želal prijať mníšsky postrih, ale jeho rodičia s tým nesúhlasili. Ihneď po začiatku 1. svetovej vojny bol povolán do armády. Ako bohoslovec bol pridelený k nemocničnej čate pri vojenskej nemocnici Čele kula v Niši. Vojnové hrôzy, bieda a utrpenie srbských vojakov a takisto túžba po postrihu posilnili jeho dávne rozhodnutie, aby prijal mníšsky sľub. V predvečer sviatku svätého Vasiľa Veľkého roku 1916 bol mladý bohoslovec postrihnutý. Prijal

meno svätého Justína, mučeníka a filozofa, veľkého apologéту v histórii kresťanskej patristiky a významného filozofa kresťanstva.

Študoval na Petrohradskej duchovnej akadémii, Oxfordskej univerzite, Aténskej teologickej fakulte, medzitým bol v máji 1920 rukopoložený na jerodiakona. V Sremských Karlovciach vyučoval najprv Sväte písmo Nového Zákona, potom aj dogmatiku a patológiu. Úplne sa oddal misionárskej a učiteľskej práci, šíril metodológiu svätých cirkevných Otcov, osvetu a kultúru podľa vzoru sv. Sávu. Roku 1922 rukopoložil patriarcha Dimitrij jerodiakona Justína na jeromonacha. Neskôr získal doktorát na Aténskej teologickej fakulte, v marci 1927 úspešne zložil profesúru na Karlovackej teologickej fakulte. V decembri roku 1930 bol z rozhodnutia svätej synody vyslaný do Československa, kde pomáhal v misionárskej práci pri návrate uniátov na Zakarpatskej Rusi a na Slovensku a rímskych katolíkov v Čechách, na Morave a v Sliezsku, ktorí sa masovo vracali k viere svojich otcov, svätému Pravoslávii. Okrem organizovania cirkevného života v Mukačevskej eparchii sa otec Justín zúčastňoval aj cirkevného života vo vytvárajúcej sa Pravoslávnej cirkvi v eparchii sv. vladyku Gorazda II. Bol prítomný aj pri slávnostnom vysvätení Chrámu svätého Václava v Brne. Pre svoju misionársku prácu bol otec Justín navrhnutý dokonca na biskupa Mukačevskej eparchie, to ale z pokory a skromnosti odmietol. Vojenskú okupáciu prežil otec Justín prevažne v monastieroch a čiastočne aj v Belehrade. Po návrate z väzenia sa otec Justín, bez možnosti učiť na univerzite, bez akejkolvek finančnej podpory a ob-

čianskych práv, usídlil v ústraní maličkého ženského monastiera svätých archanjelov nazývaného Čelije, kúsok od Valjevo. Aj napriek tomu, že bol aj naďalej prenasledovaný zo strany komunistického režimu, neprerušil svoju spisovateľskú činnosť. Prichádzalo za ním veľa ľudí. Skrze jeho modlitbu Boh uzdravil mnoho chorých, ako od chorôb telesných, tak i duševných. Horlivo plnil cirkevné, monastierske a mníšske pravidlá. Keď to bolo možné, slúžil každý deň svätú Liturgiu. Pri modlitbe mal dar slz, o ktorých sa môžeme dočítať v starých paterikách. Počas svojho prebývania v Čelije napísal veľké množstvo teologických kníh a statí aj modlitieb a akafistov k rôznym svätým a mnoho prekladov bohoslužobných textov do srbsčiny. Veľkolepý je aj jeho súpis Životov svätých. Z jeho diela, ktoré má okolo 40 dielov kníh, bolo vydaných tridsať v srbsčine, štyri v gréčtine, sedem vo francúzštine a jedna v angličtine. Z mnohých jeho duchovných detí sa stali kňazi, niektorí prijali mníšsky postrih, mnohí sa stali biskupmi. Otec Justín zosnul v izbe roku 1979 na sviatok Zvestovania Presvätej Bohorodičky vo svojich 85 rokoch. Zomrel po svätej Liturgii a svätom Prijímaní. Sedem dní pred smrťou mal srdcovú príhodu, do konca svojich dní si však zachoval bystrý

úsudok a neustále sa modlil. Jeho pohrebu sa zúčastnilo veľké množstvo ľudí. Prišli svätohorskí mnísi aj pravoslávni veriaci z rôznych národov - Gréci, Rusi, Francúzi a mnoho ďalších. Mnohí z nich ctili otca Justína už za jeho života ako svätého.

Zázraky prepodobného otca Justína Nového Čelijského

V roku 1952 prišla za sv. Justínom jedna žena z dediny Dračica pri meste Gradac, aby sa pomodlil za jej syna. Ten sa zbláznil a ležal v nemocnici v Belehrade. „Nikto sa k nemu nemôže priblížiť,“ hovorila zúfalá matka. „Lekári hovorili, že na jeho chorobu nie je žiadny liek. Ja ale dúfam, že v monastieri pre svojho syna liek nájdem.“ Tak sa aj stalo. Otec Justín čítal modlitby k Presvätej Bohorodičke a po štyridsať dní slúžil za chorého bohoslužby. O niekoľko mesiacov prišla matka so správou, že jej syn sa úplne uzdravil a že je z nemocnice späť doma.

Doktor Charalambos Statakis, ktorý liečil otca Justína, rozprával: „Priniesol som si domov vatu s krvou z pravej ruky otca Justína a položil ju v izbe s ikonami.“ To sa udialo na Zvestovanie roku 1979, pred zosnutím sv. Justína. Doktor Charalambos prepichol otcovi žilu na pravej ruke, aby mu mohol podávať vnútrožilovo lieky. Pretože ale dlho nemohol žilu nájsť, vytryskla najprv krv, ktorú doktor zotrel vatou a schoval do vrečka. „Raz ráno, keď som sa prebudil a vstal, zacítil som v izbe nádhernú vôňu. Zavolať som svoju ženu, ale nič som jej o tej vôni nehovoril. Zacítila ju ale tiež a spýtala sa ma, čo to je. Až vtedy som uveril, že tá vôňa vychádza z vaty. Časť vaty som dal priateľovi pre choré dieťa, ktoré sa vďaka nej uzdravilo.“

Zdroj: zivotysvatych.blogspot.com/
Spracovala: Zuzana Sadilková

Zázrak svätého prepodobného Jova Počajevského

Christos voskrese!

Ja, Božia služobníčka Galina, ďakujem Hospodinovi, Bohorodičke a svätým Jovovi a Amfilochijovi Počajevským za uzdravenie.

V marci roku 2004, keď som bola na pútnickom zájazde v Počajevskej lavre, svätý Jov Počajevský vyliečil moju ruku, ktorá ma viac ako rok bez príčiny bolela a mala som veľký problém sama sa aj obliecť. Liečenia u rôznych naprávačov kostí nepomáhali a nemali žiaden výsledok.

Do jaskyne svätého Jova som nemohla hneď vojsť. Jednak kvôli ruke, a tiež kvôli množstvu hriechov som sa ako keby zasekla a uviazla som hneď pri vchode. No len čo som sa pomodlila k svätému Jovovi, nečakane som sa ocitla v jeho svätej

Vstup do jaskyne sv. Jova; podzemný chrám s jeho ostatkami vybudovaný pri jeho jaskyni

jaskynke a ruka ma úplne prestala bolieť.

V auguste roku 2008, v čase maľovania kuchyne pri našom chráme pred sviatkom Preobrazenia Hospodňa, som si vykĺbila pravú ruku. Opäť som mala ťažkosti s obliekaním a opäť mi nepomohli ani naprávači kostí.

Z Božej milosti som sa v novembri roku 2008 znova dostala do Počajevskej lavry s pútnikmi z Avdejevki, kde sme prišli na sviatok prepodobného Jova.

Kvôli svojej ženskej nečistote som sa nemohla priložiť k sv. ostatkom a svätyniam, dokonca aj jaskynka bola zatvorená kvôli oprave. Avšak vďaka modlitbám svätých sa bolesť v mojej ruke zmenšila a utlmila.

Ďakujem za uzdravenie Hospodinovi, Božej Matke a všetkým svätým.

Šamyčkova G.P., Ukrajina, Luhanská oblasť

***

Štyrikrát som nemohla vojsť do jaskyne prepodobného Jova (prvý raz v roku 2009 a trikrát v roku 2010) - cítila som nepochopiteľný a nepremožiteľný strach.

Spomenula som si na svoje hriechy, vyspovedala som sa, no aj tak som tam vojsť nemohla. Posledný raz som poprosila prepodobného Jova, aby mi ukázal moje hriechy, pre ktoré sa nemôžem dostať do jaskynky. Hriechy mi boli hneď ukázané (ako keby „povedané“, no nie tak, že by som počula „hlas“, avšak nejako som pochopila - neposlusnosť svojho otca duchovného, to znamená nepozornosť k jeho radám, dokonca aj samotné neplnenie toho, čo mi udelil vykonať (odpusť mi, Hospodi a zmiluj sa nado mnou hriešnou!)). Doma som sa vyspovedala z tohto hriechu a na ďalšíkrát - o mesiac, som spokojne podišla k jaskynke a bez problémov som vošla dnu.

Možno to pre niekoho nie je zázrak, avšak pre mňa je to skutočný zázrak, nakoľko mám aj svedkov (pútnici z našej skupiny, môj syn, kamarátka) toho, že som sa nemohla čo i len priblížiť k jaskynke bez strachu, začínala som plakať, no vojsť som tam nemohla.

V našom chráme mám funkciu pekárky prosfor a tento svoj príbeh som napísala pre ženy, ktoré sú pokrstené a chodia do chrámu, preto, aby vedeli a pochopili, aké je dôležité pozorne počúvať svojich duchovných otcov a nekonať hoci len „malíčkosť“ podľa vlastnej vôle. Modlite sa, je potrebné vždy vidieť svoje hriechy.

Ďakujem Hospodinovi, Presvätej Bohorodičke a prepodobnému Jovovi Počajevskému!!!

Irina z Čerkass

Zdroj: Новые чудеса Почаевской Лавры. 2015. Макет, издание: Свято-Успенская Почаевская Лавра. 127 с.

Z ruského originálu preložila a upravila Martina Paulinová

Život starca Paisija Svätohorského, 2. diel

Práve vyšiel dlho očakávaný 2. diel knihy s názvom Život starca Paisija Svätohorského. Autorom knihy je jeho duchovný syn, jeromník Isaak, ktorý s mníchmi svojho bratstva napísal autentický životopis starca Paisija v dvoch dieloch. V slovenskom jazyku tak ide v poradí už o tretiu knihu o starcovi Paisijovi, ktorý bol jedným z najväčších askétov minulého storočia a patrí k najvýznamnejším osobnostiam Svätej Hory Atos. Prichádzali za ním ľudia z celého sveta a kládli mu rôzne otázky. Odnášali si od neho vzácne odpovede, ktoré nenašli nikde inde. Všetky tri knihy o tomto veľkom učiteľovi duchovného života sa navzájom dopĺňajú. Súčasnému človeku ponúkajú jedinečné riešenia a ukazujú mu smer v každodennom živote.

Prvý diel, ktorý bol vydaný v roku 2013, je zameraný na podrobné opísanie starcovho života a jeho duchovných zápasov čo najjednoduchším a najucelenejším spôsobom. Autor v ňom chronologicky spracoval životopisné údaje, zápasy a rôzne starcove aktivity podľa miest jeho pobytu. Na Slovensku sa stal bestsellerom a oslovil mladých i starších čitateľov.

Druhý diel, ktorý práve vyšiel, je doplnením a vysvetlením prvého, a starca Paisij je v ňom priblížený dôkladnejšie. Obsahuje životopisné príhody, ktoré sú usporiadané do tematických celkov. Medzi obidvomi dielmi je hlboká vnútorná jednota, preto slovenskému čitateľovi odporúčame prečítať najprv prvý diel tohto starcovho životopisu, aby mohol lepšie pochopiť druhý diel.

Kniha Život starca Paisija Svätohorského bola vydaná a rozdelená do dvoch častí (dielov). Druhá časť (2. diel), je doplnením a vysvetlením prvej a starca je v nej priblížený dôkladnejšie, aby ho čitateľ lepšie pochopil. Každá časť zachováva istú samostatnosť a nezávislosť, preto by mohli byť vydané aj samostatne. Medzi obidvomi časťami je hlboká vnútorná jednota, to znamená, že aj druhá časť je životopis, ktorý však nesleduje chronologickú nadväznosť prvej časti, ale obsahuje životopisné príhody, ktoré sú usporiadané do tematických celkov.

Informácie o knihe

autor prekladu: Zozulák, J.

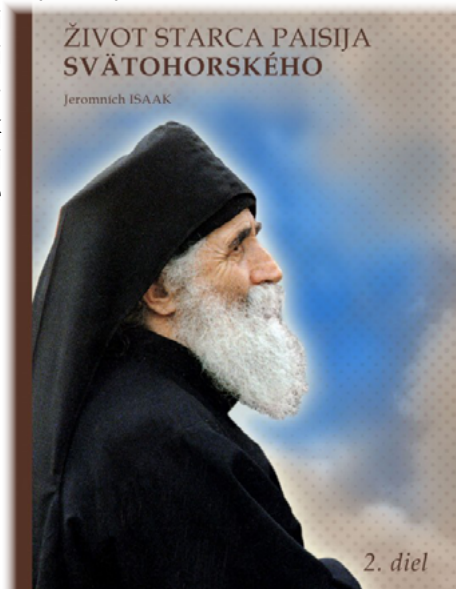
rok vydania: 2020

počet strán: 343

väzba: pevná

cena: 17,60 €

dostupnosť: www.duchovne-knihy.sk

Modlitebné pravidlo podľa pravidiel svätého starca Paisija

Pane náš, Isuse Christe, neopusti svojich služobníkov, ktorí žijú ďaleko od Cirkvi, nech pôsobí Tvoja láska a privedie ich všetkých blízko k Tebe.

Spomeň si, Pane, na Tvojich služobníkov, ktorí trpia rakovinou, na Tvojich služobníkov, ktorí trpia väčšími či menšími chorobami, na Tvojich služobníkov, ktorí trpia telesným postihnutím, na Tvojich služobníkov, ktorí trpia duševnými chorobami.

Spomeň si na vodcov a pomôž im, aby vládli kresťansky.

Spomeň si, Pane, na deti, ktoré pochádzajú z problematických rodín, na problematické rodiny a rozvedených.

Spomeň si, Pane, na siroty celého sveta, na všetkých, ktorí trpia a znášajú vo svojom živote bezprávie, na tých, ktorí stratili svojich manželských partnerov.

Spomeň si, Pane, na všetkých uväznených, anarchistov, narkomanov, vrahov, zločincov, zlodějov, osviet ich a pomôž im napraviť sa.

Spomeň si na vystáhalcov, na všetkých, ktorí cestujú po mori, súši, vo vzduchu a ochráň ich.

Spomeň si na našu Cirkev, na našich otcov (duchovenstvo) Cirkvi a na veriacich.

Spomeň si, Pane, na všetky mníšske bratstvá, mužské i ženské, na starcov a stareny a všetky bratstvá a svätohorských mníchov.

Spomeň si, Pane, na svojich služobníkov, ktorí sú v období vojny, ktorí sú vyhnaní do hôr a táborov a ktorí sú ako lovené vtáčatá.

Spomeň si na svojich služobníkov, ktorí zanechali svoje domy a svoju prácu a trápia sa.

Spomeň si, Pane, na chudobných, bezdomovcov a utečencov.

Spomeň si, Pane, na všetky národy, maj ich vo svojom náručí, pokry ich svojou ochranou, zachráň ich od každého zla a vojny. A naše milované Slovensko 1 dňom i nocou maj vo svojom náručí, pokry ho svojou ochranou, zachráň ho od každého zla a vojny.

Spomeň si, Pane, na trpiace, opustené, ukrivdené, (ťažko) skúšané rodiny a daj im svoju bohatú milosť.

Spomeň si na svojich služobníkov, ktorí trpia duševnými a telesnými problémami akéhokoľvek druhu.

Spomeň si na tých, ktorí sa nachádzajú v beznádeji, pomôž im a upokoj ich. Spomeň si, Pane, na svojich služobníkov, ktorí žiadali naše modlitby.

Spomeň si na všetkých od vekov zosnulých a daruj im odpočinok.

Z knihy MODLITBY ZA DETI (preklad: Anton Pažický)

Dvojstranu spracovala: m. Jana Gubová

Polievka minestrone s tofu

Suroviny: 3 mrkvy nakrájané na kolieska, stopka zeleru, balenie tofu nakrájané na kocky, konzerva lúpaných krájaných rajčín, cukina nakrájaná na mesiačky, nakrájaná červená cibuľa na polovičné kolieska, 3 lyžice olivového oleja, mesiačik cesnaku, hrst nasekanej čerstvej bazalky alebo lyžica sušenej bazalky, soľ, mleté čierne korenie, jeden a pol litra vody

Postup: Vo veľkom hrnci rozohrejeme olej a pridáme mrkvu, tofu a zeler. Restujeme asi 3 minúty, vložíme cibuľu a cukinu. Pridáme paradajky, vodu a varíme asi 10 minút. Nakoniec pridáme bazalku, korenie a povaríme ešte 15 minút. Na záver dochutíme pretlačeným cesnakom.

Zdravý farebný šalát

Suroviny: 500g kapusty, 1 mrkva, 1 surová cvikla, 2 strúčiky cesnaku, 20 ml olivového oleja, trochu kôpru, 1/2 čajovej lyžičky mletého koriandra, soľ podľa chuti

Postup: Kapustu, mrkvu a cviklu nakrájame na tenké pásiky, pridáme pretlačený cesnak, nadrobno nasekaný kôpor, soľ, koriander, olivový olej a všetko dobre premiešame.

Krupicová kaša na grécky spôsob

Suroviny: 1100 ml vody, lyžička soli, 300 g krupice, olej, škoricový cukor

Postup: Vodu osolíme a privedieme do bodu varu. Potom pridáme krupicu a vytvoríme hustú kašu, ktorú nalejeme do vhodnej nádoby (obdĺžnik, štvorec). Dáme do chladničky stuhnúť na 2-3 hodiny. Potom stuhnutú krupicu nakrájame v nádobe na kocky, následne na panvici zohrejeme olej a krupicové kocky jemne opražíme a nakoniec obalíme v škoricovom cukre.

Migréna

Ako sa prejavuje?

- silnou bolesťou hlavy, ktorá často postihuje len jednu polovicu hlavy
- sprevádza ju precitlivosť na svetlo a zvuky
- 10 – 30 minút pred začiatkom jej môžu predchádzať zrakové a sluchové poruchy, podráždenosť, slabosť, únava, ktoré môžu pretrvávajúť
- pretrvávajú hodiny a bez liečby môže trvať aj niekoľko dní
- zhoršuje sa pohybom hlavy alebo v predklone
- môže ju sprevádzať nevoľnosť a zvracanie

Dobrá rada:

lieky na migrénu začnite užívať až vtedy, keď sa presvedčíte, že prírodné prostriedky vám nestačia.

Úprava výživy pri migréne

Skúste vylúčiť alergény a dráždivé zložky potravy ako alkohol (najmä červené víno), syry, čokoláda, hovädzie a bravčové mäso, údeniny, ryby, kravské mlieko a mliečne výrobky, vajíčka, káva a kofeínové nápoje, pšenica, citrusy, paradajky, kukurica, droždie, čierny čaj. Vyhnite sa aditívam: farbivám, arómam a konzervačným látkam pridaných do potravín. Obmedzte príjem tukov, soli a slaných potravín. Znížte príjem cukru, zvýšte príjem omega - 3 nenasýtených mastných kyselín (mleté ľanové semeno, orechy, rybí a pupalkový olej).

Špeciálna podpora liečby: horčík, vitamín C, vitamín B6, vitamín B2, kyselina listová, tymiánový čaj. Pri prvých príznakoch záchvatu migrény užite 1/3 – 1/2 čajovej lyžičky sušeného alebo lyžičku čerstvého zázvoru, príp.čaj. Pomáha pravidelná fyzická aktivita, zvládanie stresu napr. prostredníctvom modlitby, masáže krčnej chrbtice. Záchvaty môžu spúšťať aj hluk, silné vône a vysoké nadmorské výšky.

Zdroj: Igor Bukovský – Miniencyklopédia prírodnej liečby

Dvojstranu spracovala: Petra Kahancová

OBSAH

Sila otcovskej modlitby.....	3
Gratulácia.....	5
Pýtate sa.....	6
Liturgické okienko.....	8
Pravoslávna rodina.....	10
Rozhovor.....	12
Študentské práce.....	14
Detská stránka.....	15
Medzi Východom a Západom.....	23
Novodobí svätí.....	26
Súčasný zázrak.....	28
Duchovná knižnica.....	30
Modlitby.....	31
Pôstny receptár.....	32
Prírodná lekárň.....	33

Obálka: PCO vo Varadke

Strana 2: Poďakovanie

Strana 35: Vystrihnite a poskaldajte si puzzle. Obrázky sú z kresleného filmu pre deti s názvom „Serafimimo čudesno putovanie“, ktorý si môžete pozrieť aj na youtube.

ISTINA - Mesačník Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS.

Redakčná rada: Jana Gubová, Daniel Havaj, Lucia Laudoniu, Eva Kahancová, Petra Kahancová, Jana Kapraľová, Martina Berezna, Zuzana Sadilková, Natália Spišáková

Šéfredaktorka: Zuzana Petrovajová

Korektúra: Jana Gubová

Grafik: Jaroslav Smoleň

Technický redaktor: jerej Miroslav Guba

Pokladník: Anton Sorokáč

Ročník XXV/2020. ISSN 1335-6739. Číslo indexu: EV 3633/09.

Vychádza 12-krát do roka.

Vydavateľ: Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS. IČO 17 075 947

Adresa redakcie: Bayerova 8, 080 01 Prešov

e-mail: istina12@gmail.com web: www.bpmorthodox.sk/istina

IBAN: **SK928330000002401561588**

Ročný príspevok 6 € + poštovné, uviesť krátke meno odosielateľa

Cirkevne schválené. Za obsah príspevkov zodpovedajú autori.

Uzávierka prijímania príspevkov je vždy 10. deň v mesiaci.

Dátum vydania: máj 2020

Tlač: GRAFOTLAČ Prešov

